

MÆRK EFTER

Første uddannelse i
mentalisering gennemført

SIDE 10

140 MEDICINGENNEMGANGE

Apotek hjælper hjemmepleje
til kompetenceløft

SIDE 18

REPORTAGE

Farmakonom brænder for dosispakket medicin

22

Melatal

Melatonin 3 mg & 5 mg

Tilgængelig på recept

Melatal Melatonin

Produktinformation for Melatal (Melatonin) 3 mg og 5 mg.

De * markerede afsnit er omskrevet/ forkortet i forhold til det godkendte produktresumé dateret 19/03/2021.

Vi opfordrer til at læse oplysningerne i indlæggsseddelen eller på emballagen.

Melatal Vitabalans 3 mg & 5 mg er receptpligtige lægemidler. Indikationer*: Melatal er indiceret til kortvarig behandling af jetlag hos voksne. Dosering og indgivelsesmåde: Den normale dosis er én 3 mg tablet dagligt ved sengetid efter lokal tid, begyndende ved ankomsten til destinationen, i maksimalt 4 dage. Hvis den normale dosis på 3 mg ikke virker tilstrækkeligt på symptomerne kan der tages én 5 mg tablet i stedet for 3 mg ved sengetid efter lokal tid. Pædiatrisk population: Melatals sikkerhed og virkning hos børn er ikke fastlagt. Der foreligger ingen data. Ældre: Da farmakokinetikken af eksogent melatonin (med hurtig udløsning) generelt er sammenlignelig hos unge voksne og ældre, gives ingen specifikke doseringsanbefalinger for ældre personer. Nedsat nyrefunktion: Der foreligger kun begrænsede erfaringer. Forsigtighed bør udvises. Melatal frarådes anvendt hos patienter med svært nedsat nyrefunktion. Nedsat leverfunktion: Ingen erfaringer med anvendelse. Melatal frarådes anvendt hos patienter med nedsat leverfunktion. Begrænsede data viser, at plasmaclearance af melatonin er væsentligt nedsat hos patienter med levercirrhose. Administration: Oral anvendelse. Tabletterne synkes med et glas vand. Det frarådes at indtage føde ca. 2 timer før til 2 timer efter indtagelse af melatonin. Kontraindikationer*: Overfølsomhed for det aktive stof eller for et eller flere af hjælpestofferne anført i pkt. 6.1. Særlige advarsler forsigtighedsregler vedrørende brugen*: Timing af doseringen af melatonin er vigtig. Melatal bør bruges som anvist. Døsighed: Melatonin kan forårsage døsighed. Lægemidlet bør derfor anvendes med forsigtighed, hvis døsighed forventes at kunne medføre en sikkerhedsrisiko. Autoimmune sygdomme: Der findes ingen kliniske data om anvendelse af melatonin hos personer med autoimmune sygdomme. Anvendelse frarådes. Nedsat lever- og nyrefunktion: Der er kun begrænsede erfaringer med brug af melatonin hos patienter med nedsat nyre- eller leverfunktion. Interaktion med andre lægemidler og andre former for interaktion*: Farmakokinetiske interaktioner: Der er kun foretaget interaktionsstudier hos voksne. Melatonin er iagttaget at inducere CYP3A in vitro ved supratherapeutiske koncentrationer. Melatonin inducerer ikke enzymet CYP1A in vitro ved supratherapeutiske koncentrationer. Metaboliseringen af melatonin medieres hovedsagelig af CYP1A-enzymet. Forsigtighed bør udvises hos patienter på fluvoxamin, som øger koncentrationen af melatonin. Der skal udvises forsigtighed hos patienter, der tager 5- eller 8-methoxypsoralen (5- og 8-MOP) som øger melatoninniveauerne. Cigaretrykning kan reducere koncentrationen af melatonin. Forsigtighed bør udvises hos patienter, som får østrogener. CYP1A2-hæmmere som quinoloner kan medføre øget eksponering for melatonin. Induktorer af CYP1A2 som carbamazepin og rifampicin kan nedsætte plasmakoncentrationen af melatonin. Fødevarer kan påvirke plasmakoncentrationen af melatonin. Farmakodynamiske interaktioner*: Alkohol bør ikke indtages sammen med melatonin, da det reducerer melatons virkning på søvnen. Melatonin kan forstærke den sederende virkning af både benzodiazepiner og andre sovemidler. Samtidig anvendelse af melatonin og warfarin kan medføre øget antikoagulerende virkning – INR bør kontrolleres, når de anvendes sammen. Graviditet og amning*: Bør ikke anvendes. Virkninger på evnen til at føre motorkøretøj eller betjene maskiner*: Moderat påvirkning. Melatonin kan medføre døsighed og årvågenhed i flere timer. Bør anvendes med forsigtighed, hvis døsighed kan være forbundet med en sikkerhedsrisiko. Bivirkninger*: Ved jetlag er der beskrevet meget få bivirkninger. Ikke tilstrækkelige data til at vurdere forekomsten og hyppigheden af bivirkninger ved kortvarig brug af melatonin. Potentielle bivirkninger ved kortvarig brug mod jetlag er hovedpine, kvalme, appetitløshed, svimmelhed, søvnighed om dagen og desorientering. Overdosering: Indgivelse af daglige doser på op til 300 mg melatonin er uden nævneværdige kliniske bivirkninger. Ved overdosering må forventes døsighed. Clearance af det aktive stof forventes afsluttet inden for 12 timer efter indtagelse. Der behøves ingen specialbehandling. Udløsering: A. Pakninger: Tabletter 3 mg: 30 stk, 50 stk. Hvide, runde, konvekse, logo 7, diameter 7 mm. Tabletter 5 mg: 30 stk, 50 stk. kapselformede, delekærv på den ene side, mål 10 x 5 mm. Pris: Se venligst den dagsaktuelle pris på <http://medicin-priser.dk>. INDEHAVER AF MARKEDSFØRINGSTILLADELSEN: Vitabalans Oy, Varastokatu 8, 13500 Hämeenlinna, Kanta-Häme, Finland. Produktresuméet kan vederlagsfrit rekvireres fra den danske repræsentant: Vitabalans ApS Kirke Værløsevej 22, 3500 Værløse. Eller på lægemiddelstyrelsens hjemmeside www.produktresume.dk.

INDHOLD

4 Leder

COVID-19-vaccination på apotek er en landvinding

5 Medieklip

6 Nyheder

10

MENTALISERING

28 apoteksansatte har gennemført uddannelsen

14

Nyt råd skal følge restordresituationen

18

Randers Kommune:
Apotek bruger medicingennemgange i opkvalificering

22

REPORTAGE

Portræt af et dosispakkeri

28

NY VIDEN

29 RUNDT OM

Transdermale medicinplastre

30 Apotekerland

I første omgang tænkte vi på at ansætte en farmaceut. Men det ville jo i givet fald kun være midlertidigt, så vi besluttede at satse på apoteket. Også fordi det kan skabe en tættere relation mellem personale og apotek

Bente Juulsgaard,
uddannelseskonsulent, Randers kommune

Læs mere side 18

KUNDEFOKUS. 28 apoteksansatte har gennemført det første uddannelsesforløb i mentalisering.

Landvindinger

I DE SIDSTE UGER AF det år, vi netop har lagt bag os, måtte vi endnu engang se os indhentet af det virus, der i nu snart to år har sat verden på den anden ende. Til trods for en succesfuld vaccineudrulning kom en ny virusvariant på tværs og truede med at sætte alt, hvad der var opnået, over styr.

Det var og er et kapløb med tiden. Og i sådan en situation er det alle mand på dæk. I løbet af få dage lykkedes det at få lavet de nødvendige aftaler, og apotekerne var med kort varsel klar til at bidrage til den ekstremt vigtige og akutte opgave, som det var, og er, at få vaccineret og revaccineret befolkningen mod COVID-19.

Få uger forinden gjaldt det børnene. Alt for få i aldersgruppen 0-6 år var blevet vaccineret mod influenza. Besværet med at få bestilt to tider hos lægen var en barriere for de travle børnefamilier. På apoteket kan man komme ind fra gaden uden tidsbestilling, og apoteket holder åbent, når familierne har fri. Vi blev derfor hurtigt inddraget i indsatsen, og mere end 100 apoteker stod med ultrakort varsel klar til at tage imod de små og deres forældre.

Når myndighederne kigger til apotekerne i situationer som disse, er det fordi, vi har vist, at vi kan levere. På få år er det lykkedes at blive en markant spiller på banen for influenzavaccination. Næsten 400 apoteker fordelt over hele landet har i

Med vaccination mod COVID-19 tager apotekerne endnu et kvantespring ind i sundhedssektoren.

Jesper Gulev Larsen,

formand for
Danmarks Apotekerforening

denne influenzavaccinationssæson vaccineret mere end 360.000 borgere. Vi har dermed ydet et væsentligt bidrag til myndighedernes mål om at løfte influenzavaccinationsraten.

Det er den indsats, der har banet vejen. Og det er intet mindre end godt gået! Det vidner om en omstillingsparathed og en vilje til at være klar, når det gælder.

Der er tale om en landvinding, som kun er mulig, fordi dygtige og professionelle medarbejdere på apotekerne står klar til at påtage sig nye opgaver, når det kræves af dem. De mange medarbejdere, der i den travle tid over jul og nytår har løbet ekstra stærkt, taget en vagt mere og droppet

fridage for at kunne vaccinere så mange som muligt, fortjener et særlig tak. De har ageret under, i mange tilfælde, ekstremt vanskelige forhold, udfordringer med vaccineleverancer, sygemeldte kollegaer og vaccinationsivrige borgere, der har stået i lange køer ned ad gaden.

Med vaccination mod COVID-19 er apotekerne lige nu med til at løfte en af de absolut vigtigste opgaver i sundhedsvæsenet i mange år. Der er tale om en sejr i vores bestræbelser på at styrke apotekernes rolle i sundhedsvæsenet. Hvad mon bliver det næste? ●

Fra mandag skal apoteker vaccinere mod corona i Region Hovedstaden

Politiken, 10. december 2021

Fra Apotekerforeningens Twitter-konto

Region Hovedstaden: 'Prøv at få en vaccine uden tidsbestilling hos lægen eller apoteket'

DR.dk, 12. december 2021

Fra onsdag kan man blive vaccineret på Nexø Apotek - med tidsbestilling

Flere og flere skal vaccineres mod corona her, under efter vinteren. Nu indbyrder apotekerne sig på hjemme med vaccinationer.

Apoteket.dk
Region Hovedstaden
Nexø Apotek

Bornholms Tidende, 11. december 2021

Lokale apoteker på vej med drop in-vaccination

Tilbud af næste uge til flere apoteker i Hovedstaden vil klare med drop in-vaccination uden tidsbestilling. De påtænkte steder skal dog lige på plads inden de får påbegyndelse.

COVID-19-vaccination på apotek ramte mediernes dagsorden midt i december

Fra mandag kan man vaccineres på apoteket

STIK: Fra næste uge kan borgerne også blive vaccineret mod corona på 58 apoteker fordelt i regionen.

Al Jørgen Salte

SÅRLAND: Region Hovedstaden vil op på en kapacitet på 200.000 vaccinationer om ugen. Lige nu er sundhedsmyndighedernes krav 150.000 om ugen. Blandt andet skal det nu være muligt at blive vaccineret på tilspillets bedst i regionen.

Det kan simpelthen ikke gå for stærkt med at få først mulige vaccinationer. Med den afsluttede vi netop har indtaget med 50 apoteker, er vi godt dækkede i hele regionen. Hvis man ikke har mulighed for at trænge sig ind på et af de store vaccinationsskemaer, kan man blive vaccineret på et af de næsten 60 apoteker, der vaccinerer - eller på det lokale apotek, siger regionaldirektøren Lars Gaardhøj (S).

De 58 apoteker venter at

kanne levere op med 30.000 stik om ugen. Efter nyfremvortes endes flere apoteker at komme med.

"Vi har 1.500 farmaceuter og farmakologer, som har stor erfaring med at vaccinere mod influenza og lungebetændelse. Mange borgere er allerede vant til at gå på apoteket for at blive vaccineret. Og nu kan de så også blive vaccineret mod COVID. De går ind på deres lokale apotek og trækker et nummer, og er der ventetid, kan de gå nogle minutter og komme tilbage med deres nummer - helt som de plejer,

Frederiksborg Amts Avis, 11. december 2021

TV 2 Nyhederne, 12. december 2021

Det er også muligt at blive vaccineret på et af de steder, der tilbyder drop in-vaccination. Dette vil i den kommende uge omfatte cirka 60 apoteker i Region Hovedstaden - og senere også apoteker i Region Syddanmark. Desuden

Berlingske, 13. december 2021

Apoteket.dk

REGION H. FÅ 5. STIK PÅ APOTEKET FRA I MORGEN

Fra i morgen tirsdag kan du på en lang række apoteker i Region Hovedstaden få det tredje booster-stik mod COVID-19, hvis du er over 40 år. behøver som udgangspunkt ikke bestille tid, og vaccinen er naturligvis gratis.

Myndighederne har fremskrevet 3. stik for alle over 40 år, fordi smitten stiger. Rigtig mange danskere er dermed blevet inviteret på en gang - og i forlængelse af, at der vil være rigtig meget pres på vaccinationer... Se mere

Fra Facebook-siden Apoteket.dk

Dospakket medicin skal hjælpe pressede kommuner

Aftale med lægerne om honorar for at sætte borgere på dosispakket medicin skal aflaste sundhedsvæsenet i en presset tid.

I de kommende måneder skal flere borgere i ældreplejen, på plejehjem og i botilbud have deres medicin dosispakket. Det er i alt fald målet med den aftale, som Regionernes Lønnings- og Takstnævnt og Kommunernes Landsforening har indgået med Praktiserende Lægers Organisation.

Den dosispakke medicin skal frigøre medarbejderressourcer i de hårde vintermåneder, hvor der er ekstraordinært pres på det kommunale og regionale sundhedsvæsen ikke mindst på grund af COVID-19-situationen. Aftalen, der gi-

ver de praktiserende læger et honorar for at sætte deres patienter på dosispakket medicin, er midlertidig og løber til og med marts i år.

"Vi er naturligvis glade for, at apotekerne med den dosispakke medicin kan bidrage til, at der frigives varme hænder i et presset sundhedsvæsen. Forhåbentlig kan aftalen hjælpe med til, at flere læger og kommuner får øjnene op for fordelene ved dosispakket medicin, ikke mindst til glæde for borgerne," siger sundhedsfaglig direktør i Apotekerforeningen Birthe Søndergaard. ●

Apoteker udleverer COVID-19-medicin til risikogrupper

Apotekerforeningen har indgået en aftale med Danske Regioner om, at apotekerne udleverer det nye anti-virale lægemiddel Lagevrio til brug for COVID-19 smittede i særlige risikogrupper.

Det betyder, at borgere, der har behov for behandlingen, kan gå på det lokale apotek og hente lægemidlet vederlagsfrit.

Da pakningerne ikke har nogen dansk indlægsseddel, printer og udleverer apotekerne en dansk indlægsseddel i forbindelse med udleveringen.

"Det er en meget fin aftale, som også her understreger apotekerne som en vigtig ressource i sundhedsvæsenet," siger formand for Apotekerforeningen Jesper Gulev Larsen.

0,7 kr. pr. døgndosis

er den gennemsnitlige pris, som medicinbrugere i Danmark betaler for deres kopimedicin. Danmark har dermed Europas laveste priser på kopimedicin.

Folketingets ønsker om flere apoteker, øget konkurrence, høj patientsikkerhed, god rådgivning, flere sundhedsydelser og lave priser er nået.

Jesper Gulev Larsen,
formand for Danmarks Apotekerforening
i et debatindlæg i Altinget.dk den 19. november

Digoxin 250 µg er tilbage på hylderne – risiko for fejldosering

Styrelsen for Patientsikkerhed

udsendte midt i december 2021 en OBS-meddelelse, fordi lægemidlet Digoxin igen er at finde på apotekets hylder i styrken 250 µg. Denne styrke har ellers været i restordre siden sommeren 2020, hvorfor en del borgere har fået justeret deres dosering

i forhold til den tilgængelige styrke på 62,5 µg. Men nu er 250 µg-tabletterne altså tilbage i handlen, og det kan give risiko for fejldoseringer.

Apotekerforeningen har opfordret apotekerne til at kontrollere styrke og dosering en ekstra gang, inden de udleverer lægemidlet, og til at gå i dialog med borgeren.

Det er nemlig vigtigt, at borgeren kender forskel på de forskellige styrker, da fejldosering kan have fatale følger. Apotekerforeningen har ligeledes stillet materiale til rådighed, som apotekerne kan sende ud sammen med lægemidlet, når det udleveres til både borgere, plejehjem og institutioner, så informationen kommer bredest muligt ud.

Digoxin bruges til behandling af forskellige hjertesygdomme.

DENGANG

Foto: Wikimedia Commons

Insulinkomabehandling på et svensk hospital i start-40'erne.

... psykiske lidelser blev behandlet med insulin.

Fra 1933 og cirka 25 år frem var den såkaldte insulinkomabehandling en yndet behandlingsform på psykiatriske hospitaler rundt om i verden, særligt mod skizofreni. Her fik patienter dagligt indsprøjet en meget stor dosis insulin på mellem 100 – 150 enheder, mod de ca. 40 enheder, en person på 70 kg. med diabetes nu i gennemsnit får om dagen. Hensigten var at få patienten til at gå i koma i ca. 15 minutter, hvorefter de fik tilført glukose, enten intravenøst eller med næsesonde. Behandlingen varede indtil patienten viste positive resultater eller havde været igennem 50-60 komaseancer.

Det siger næsten sig selv, at de fremtvingne insulinchok var meget skadelige. Mange patienter havde konstant symptomer på svær hypoglæmi, herunder konvulsioner, ekstreme svedeture, hovedpiner med videre, og de fleste blev svært overvægtige. Nogle fik sågar permanente hjerneskader, og behandlingen havde en dødsrate på ca. 1 %.

Resultaterne var tvivlsomme, og først i 1957 blev der offentliggjort en egentlig videnskabelig undersøgelse af behandlingens effektivitet, som viste sig at være nær nul sammenlignet med kontrolgruppen.

FACEBOOK-GRUPPE I NYE KLÆDER:

Kom og vær med!

I Facebook-gruppen "Sundhedsfaglig markedsføring – for apoteket" er der inspiration til sundhedsfaglig branding af apoteket.

Godt 800 er allerede medlem af Facebook-gruppen "Sundhedsfaglig markedsføring – for apoteket". Den bliver drevet af sekretariatet i Apotekerforeningen og er åben for alle på apoteket, der beskæftiger sig med markedsføring af fagligheden – det kan være som ansvarlig for de faglige kampagner eller for bestemte sundhedsydelser.

I efteråret 2021 blev Facebook-gruppen omdøbt, så den nu ikke længere hedder "Markedsføring for apoteksansatte", men altså "Sundhedsfaglig markedsføring – for apoteket". Formålet med det nye navn var at tydeliggøre, at det netop er fagligheden, gruppen handler om.

Informationscentral og samlingspunkt

I gruppen finder man især information fra Apotekerforeningen om kampagner og andre tiltag, der skal sætte spot på apotekets faglighed over for borgerne. Der er også mulighed for at stille spørgsmål og få hjælp af sekretariatets medarbejdere, ligesom der jævnligt er afstemninger, hvor man som apoteksansat kan få indflydelse på, hvordan kampagnematerialer kommer til at se ud.

Kommunikationsdirektør i Danmarks Apotekerforening Lene Lund Hansen håber desuden, at gruppen i fremtiden også vil fungere som et samlingspunkt for apoteksansatte:

"Man må meget gerne lægge indhold og spørgsmål op som apoteksansat. Det er faktisk meningen med gruppen. Vores håb er, at personalet vil bruge gruppen til at sparre med hinanden, apoteker imellem, om, hvordan man kan markedsføre fagligheden. Hvis apotekerne deler deres gode erfaringer med hinanden, kan vi alle sammen blive endnu bedre," siger hun. ●

Sådan kommer du med

Gruppen er lukket, men ikke privat. Det betyder, at du kan finde gruppen, hvis du skriver "Sundhedsfaglig markedsføring – for apoteket" i Facebooks søgefelt. Du kan dog først se indholdet, når du er medlem.

Du anmoder om medlemskab ved at trykke på knappen og besvare spørgsmålene om, hvilket apotek du arbejder på og med hvad. Spørgsmålene er til for at sikre, at det kun er relevante personer, der bliver lukket ind i gruppen.

Hvis du har problemer med at finde eller blive medlem af gruppen, kan du kontakte kommunikationskonsulent i Apotekerforeningen Louise Schiøtt på LDS@apotekerforeningen.dk.

Vores håb er, at personalet vil bruge gruppen til at sparre med hinanden, apoteker imellem, om, hvordan man kan markedsføre fagligheden

Lene Lund Hansen

Kommunikationsdirektør i
Danmarks Apotekerforening

Frigør potentialet i dit apotek

Den digitale forbruger er her. Lad BD Rowa Technologies støtte dig i overgangen til den digitale apoteksverden.

Fordelene ved automatisering er enorme.

Lever omkostningseffektive recepttjenester med Rowa Technologies. Øg kapaciteten, frigør kapital der er bundet i varelagre, og reducer spild til næsten ingenting.

Og med Rowa Technologies er der mere endnu. Rowa letter dine første skridt ind i den digitale verden med en netværksportefølje af produkter: fra automatisering af medicinudlevering til butiksudstillinger- og digitale skærme i butiksvinduet.

Rowa® Vmax

En intelligent løsning til opbevaring og udlevering

Rowa Vmotion®

En fleksibel, interaktiv udstilling til håndkøbsmedicin og selvbetjening

Kontakt:

Henrik Walter, mobil: 61 27 08 08, e-mail: henrik.walter@bd.com

bd.com/rowa

Rowa® Technologies

FØRSTE HOLD APOTEKSANSATTE UDDANNET I MENTALISERING

AF: TRINE GANER

ILLUSTRATION: MAI-BRITT AMSLER

Mentalisering styrker relationen til kunder, kollegaer og medarbejdere og kan være med til at forbedre skrankerådgivningen og kommunikationen internt på apoteket. Det mener tre af de deltagere, der har været med på det uddannelsesforløb, der netop er afsluttet. Nu skal det afklares, om redskaberne skal udbredes og hvordan.

Vi kender dem alle sammen. De der morgener, hvor det meste går skævt. Datterens sorte bukser med den hvide stribe i siden er til vask, sønnens nøgler er blevet væk, og alle kommer skidt ud ad døren. En af den slags morgener, som sætter sig i kroppen og er med én, når man møder ind på apoteket. Og som risikerer at gå ud over kollegaer og kunder, hvis man ikke er sig det bevidst.

Eksemplet er Mette Schytte-Hansens. Hun er farmakonom og skrankeansvarlig på København Sønderbro Apotek og er netop ved at afslutte den uddannelse i mentalisering, som

Pharmakon og Københavns Universitet igennem de sidste måneder har gennemført for første gang.

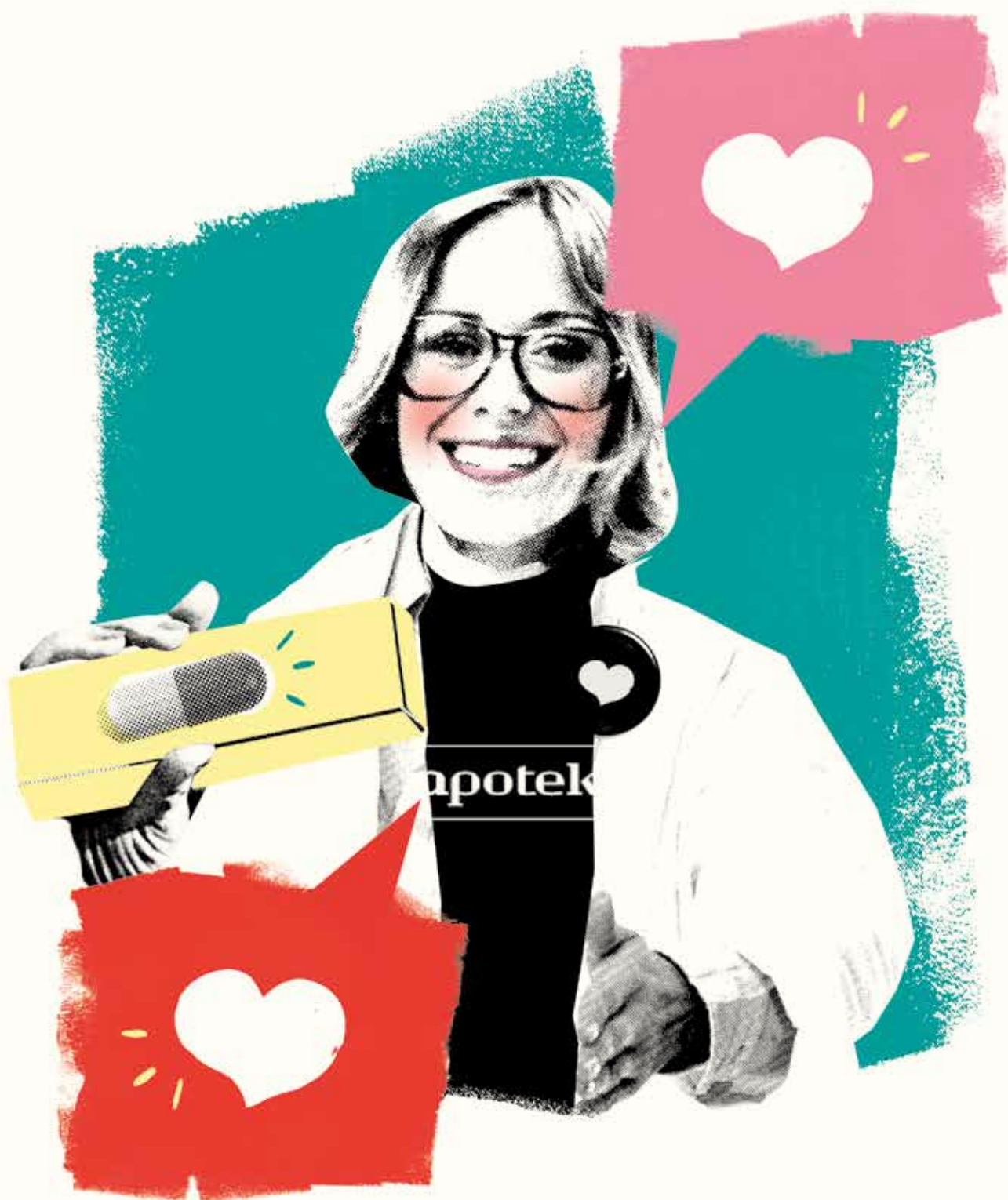
Formålet med uddannelsen er at styrke deltagernes kompetencer i at yde en rådgivning på apoteket, der tager udgangspunkt i borgerens behov. Blandt de ting, Mette Schytte-Hansen tager med sig, er opmærksomheden på egne og andres følelser.

"Vi har øvet os på at lægge vores følelser til side, hvis de ikke er relevante i den arbejdssituation, vi er i. Jeg er også blevet opmærksom på, hvor meget det hjælper at sætte ord på, hvordan jeg har det, over for kollegaerne. For eksempel når jeg møder ind efter en dårlig morgen som i eksemplet. Eller hvis jeg har haft en vred kunde. De ting vi har lært på uddannelsen, har gjort mig bedre til at distancere mig til følelserne, så jeg kan sætte fokus på kundens behov," siger Mette Schytte-Hansen.

Skrankemøder på video

Som et led i uddannelsen skal deltagerne optage en lille håndfuld konkrete skrankemøder på video. Det har bidraget til Mette Schytte-Hansens læring.

"Det blev tydeligt, hvor meget vi generelt kigger ind i den skærm, når vi ekspederer. I forhold til mig selv kunne jeg se, at jeg bevæger mig meget hurtigt rundt under en ekspedition. Det er aldrig noget, jeg har tænkt over. Men jeg kunne se, at det måske kan virke lidt stressende og upassende, hvis man har en >

- > kunde i nedtrykt sindstilstand, som står og taler om noget, der er svært,” siger Mette Schytte-Hansen.

Et andet element i uddannelsen, som var en øjenåbner for den erfarne farmakonom, var, da to kronisk syge patienter kom og fortalte, hvad det vil sige at være kronisk syg, og hvordan de oplever det at komme på apoteket.

”Jeg blev opmærksom på, at de borgere, som kommer hos os regelmæssigt og henter deres medicin, kan have skiftende behov fra gang til gang. Derfor er det afgørende at mærke, hvor kunden er henne netop i dag. Hvad kan jeg gøre for at hjælpe hende i dag?” siger Mette Schytte-Hansen.

Bygger oven på fundament

Det er ikke nyt for Mette Schytte-Hansen og apoteksansatte generelt at tænke i patientcentrering, og mentalisering er da også tænkt som en udvidelse af den måde, man på apoteket længe har arbejdet med kundemøder. Det forklarer Charlotte Rossing, der er udviklingschef på Pharmakon og en af hovedkræfterne bag uddannelsen.

Ifølge hende har man i mange år arbejdet ud fra en tankegang om, at rådgivningen på apoteket skal stå på både det humanistiske og det naturvidenskabelige ben. I den nye uddannelse i mentalisering, udviklet i samarbejde med lektor i sprogspsykologi på Københavns Universitet, Christina Fogtmann og udviklingskonsulent på Pharmakon Gitte Reventlov Husted, hældes der på det humanistiske ben, som Charlotte Rossing formulerer det.

”Mentalisering er et nyt værktøj, der bygger oven på det fundament, vi har. Ud over at man som apoteksmedarbejder bliver bevidst om både sine egne og kundens følelser, lærer man

Man kommer meget dybere ind i hver ekspedition. Og kunderne elsker det. Tusind tak for din omsorg, har jeg for eksempel oplevet en kunde sige helt spontant efter en ekspedition, hvor jeg havde brugt mentalisering

Eva Kjær Nordhild Olsen, farmakonom, Stevns Apotek

at stille spørgsmål, der åbner op for dialog, så man kan få omsat den lægemiddelfaglige viden, så den giver værdi for den enkelte kunde,” siger hun.

I tilrettelæggelsen af uddannelsen har Charlotte Rossing og hendes kollegaer lagt vægt på, at mentalisering bliver praktisk anvendelig i hverdagen på apoteket.

”Den nye viden skal omsættes til praktisk anvendelige værktøjer, som vi træner deltagerne i at bruge. Vi skal sikre, at de erkendelser, man gør

sig, også ændrer det, der faktisk kommer ud af munden,” siger Charlotte Rossing.

Kunderne elsker det

Om noget tyder på, at det er tilfældet. Det oplever farmakonom Eva Kjær Nordhild Olsen fra Stevns Apotek, der også har deltaget i den første afprøvning af uddannelsen. Hun har mærket responsen fra kunderne helt konkret, efter at hun er begyndt at bruge de værktøjer, hun er blevet introduceret til på uddannelsen.

”Man kommer meget dybere ind i hver ekspedition. Og kunderne elsker det. Tusind tak for din omsorg, har jeg for eksempel oplevet en kunde sige helt spontant efter en ekspedition, hvor jeg havde brugt mentalisering,” siger Eva Kjær Nordhild Olsen.

Hun synes ikke, at ekspeditionerne tager længere tid, når hun spørger mere åbent og fokuserer på kundens behov.

”Det tager ikke længere tid. For der er også spørgsmål, som vi plejer at stille, som man kan undlade, hvis man fornemmer, at det ikke er relevant,” siger hun.

Ud over at hjælpe til en mere tilpasset rådgivning bruger Eva Kjær Nordhild Olsen også mentaliseringsværktøjerne til at passe på sig selv. Det gælder for eksempel i mødet med kunder, der er vrede eller kede af det.

Uddannelsen har givet mig redskaber, som jeg kan bruge i forhold til personalet på apoteket. Jeg er blevet mere bevidst om, hvordan jeg aflæser medarbejdernes følelser og forventninger - blandt andet via aktiv lytning

Arjang Mehrdad, apoteker, Stevns Apotek

"Værktøjerne hjælper en med at registrere kundens følelser, uden at man tager dem på sig. Vi har trænet, hvordan vi bliver i os selv. Det har både en fordel, fordi man bedre kan hjælpe den kunde, der er vred eller ked af det. Men det hjælper også til, at man ikke bliver så påvirket af det selv," siger Eva Kjær Nordhild Olsen.

Glimrende ledelsesværktøj

Hendes chef, Arjang Mehrdad, har som den eneste apoteker været med på uddannelsen. Det har givet ham meget – både i relation til kunderne og medarbejderne. Han oplever, at det har åbnet op for nye dimensioner – ikke mindst i relation til ledelse.

"Uddannelsen har givet mig redskaber, som jeg kan bruge i forhold til personalet på apoteket. Jeg er blevet mere bevidst om, hvordan jeg aflæser medarbejdernes følelser og forventninger - blandt andet via aktiv lytning," siger Arjang Mehrdad.

Det gør ham blandt andet mere opmærksom på, når medarbejderne har brug for anerkendelse, lige som han får en bedre fornemmelse af, hvad der motiverer dem, fortæller han.

Arjang Mehrdad er ikke i tvivl om, at han vil anbefale andre apotekere at gøre det samme.

"Jeg synes, at vi skal blive ved med at udvikle os. Og det skal starte fra apotekeren," siger Arjang Mehrdad.

Både han og Eva Kjær Nordhild Olsen har haft stor glæde af at deltage på uddannelsen sammen. Og de kan ikke vente, til de andre på apoteket kan komme med ombord.

Planer om gentagelse

Hvornår der bliver mulighed for, at flere kan tage uddannelsen, er endnu ikke afklaret, men ifølge Charlotte Rossing er der allerede planer om en gentagelse af forløbet på et tidspunkt i 2022. Desuden skal der i den kommende tid kigges nærmere

på, hvordan mentalisering i øvrigt, i givet fald, kan komme til gavn for flere apoteker, ligesom der er en række andre udløbere af erfaringerne med uddannelsen.

Processen vedrørende yderligere udbredelse på apotekerne er Apotekerforeningen med i, og netop en styrkelse af skranke-rådgivningen er, ifølge sundhedsfaglig direktør Birthe Søndergaard, et prioriteret strategisk projekt i foreningen netop nu.

"Rådgivning er en kerneopgave på apoteket og derfor et løbende fokus for foreningen og et område, hvor vi hele tiden skal udvikle os," siger Birthe Søndergaard.

Hun ser mentalisering som et spændende lag, der lægges oven på de eksisterende sektorkrav for rådgivning, og ser frem til i den kommende tid at arbejde videre med, hvordan det kan udbredes. ●

FAKTA

Afprøvningen af uddannelsen "Stil skarpt på rådgivning – forstå kunden og dig selv gennem mentalisering" er netop afsluttet.

28 medarbejdere på apoteker landet over har deltaget.

Uddannelsen har været sammensat af fysisk undervisning, onlineundervisning, hjemmeopgaver, en afsluttende opgave og løbende individuel feedback.

Omfanget er cirka 70 timer inkl. forberedelse.

Nyt nationalt råd skal følge restordresituationen

Apotekerne har sammen med patienter, industri, læger, grossister og myndigheder fået sæde i et permanent råd, der skal følge situationen med forsyningssvigt og pege på områder, der kan forbedres.

Af: Merete Wagner Hoffmann

Restordre på medicin' er et begreb, der blev mere alment kendt i sommeren 2019. En stor stigning i antallet af restordrer og medfølgende prishop på medicin skabte forsidehistorier og utilfredse patienter. Samtidig fik det myndighedernes øjne op for, at problemet med leveringssvigt på medicin er kommet for at blive.

Derfor har Lægemiddelstyrelsen nu nedsat et permanent råd med enhedschef Kim Helleberg Madsen for bordenden. Det skal kortlægge og følge forsyningssituationen i Danmark og komme med forslag til, hvad man kan gøre for at løse problemerne, og hvordan man kan styrke information til patienter og læger.

Apotekerforeningen er sammen med en række andre organisationer inviteret med i rådet, der består af repræsentanter for læger, patienter, grossister og producenter. Desuden er Sundhedsministeriet samt de fire sundhedsfaglige styrelser med om bordet.

Alle aktører samlet

Apotekernes repræsentant i rådet er Jeanette Juul Rasmussen, apoteker på Birkerød Apotek og medlem af foreningens

bestyrelse. Hun er tilfreds med, at der nu bliver mulighed for at skabe et fælles billede af problemerne.

"Restordrer er i perioder noget, der præger vores hverdag på apotekerne, og det er en uheldig situation for alle - og ikke mindst patienterne - når vi ikke kan skaffe deres medicin. Leveringsusikkerheden er en kompleks situation, og det er vigtigt, at alle sidder med om bordet, så vi kan få alle vinkler med, når vi skal finde fælles løsninger på problemet. Det gør beslutningsprocessen kortere og bedre," siger hun og fortsætter:

"Jeg forestiller mig, at jeg kan give rådet en fornemmelse af, hvor meget støj restordrerne giver i hverdagen. På apoteket er vi linket mellem patienter og dem, der ordinerer medicinen. Så jeg kan give et input til alle dem, der ikke selv har den direkte patientkontakt".

En daglig udfordring på apoteket

Hun peger blandt andet på, at det er på apoteket, man skal forklare kunderne, hvorfor de ikke kan få deres medicin, og hvorfor apoteket ikke kan gøre mere for at hjælpe, når et lægemiddel er i restordre, og der ikke er mulighed for substitution.

"Derfor vil det give rigtig god mening, hvis vi kan få udvidet mulighederne for at hjælpe patienterne med analog substitution og få lov til at udlevere lægemidlet i en anden form eller i en anden styrke."

Ordningen er kendt fra England og kaldes Serious Shortage Protocols eller SSP, og ifølge den kan sundhedsmyndighederne udstede protokoller, som giver apotekerne en øget beføjelse i den konkrete situation og for en del lægemidler.

Jeanette Juul Rasmussen vil også pege på behovet for, at lægerne får adgang til

at se eventuelle restordrer i FMK, så de ikke risikerer at sætte en patient i behandling med et lægemiddel, der er i restordre. Det vil spare både læge, patient og apotek for en masse ulejlighed, når patienten må tilbage igen for at få ordineret et andet præparat.

Adgang til lagerstatus

Endelig vil hun i udvalget gøre mere for at udbrede kendskabet til appen 'apoteket', hvor man som borger kan se, hvilke apoteker i nærheden der har ens receptpligtige medicin på lager. Den samme mulighed findes nu også i apoteks-systemerne, så apotekerne i skranken kan hjælpe patienterne videre, hvis man ikke selv har et lægemiddel på lager.

"Vi kan altså med det samme sige, om det overhovedet findes på det danske marked, og vi kan give patienterne en ordentlig forklaring med det samme. Det er et godt redskab, og i appen kan man finde kontakt, så patienten med det samme kan ringe til det apotek, der ligger inde med medicinen," siger hun og glæder sig over, at apotekerne ikke længere kan blive skudt i skoene, at de ikke gør det bedst mulige for at hjælpe patienterne.

Jeanette Juul Rasmussen er opmærksom på, at alt dette ikke løser de grundlæggende problemer med kritiske restordrer. "Hele forsyningsproblematikken kan vi af gode grunde ikke gøre noget ved. Men vi kan få øget vores muligheder for at hjælpe, når der opstår kritiske mangelsituationer, og det vil jeg arbejde for."

Tre årlige møder

Der skal efter planen holdes tre møder om året, og første møde blev holdt den 15. november. Her gav Lægemiddel-

Det vil give rigtig god mening, hvis vi kan få udvidet mulighederne for at hjælpe patienterne med analog substitution og få lov til at udlevere lægemidlet i en anden form eller i en anden styrkes

Jeanette Juul Rasmussen, apotekernes repræsentant i Nationalt Råd for Forsyningssikkerhed, medlem af Apotekerforeningens bestyrelse

styrelsen en status på omfanget af forsyningsvanskeligheder og restordre. Desuden drøftede man definitionen af forsyningsvanskeligheder. For det er langt fra alle restordre, der udgør et problem for patienten, da apoteket i langt de fleste tilfælde kan tilbyde et tilsvarende alternativ.

Desuden blev der sat fokus på virksomhedernes indberetninger om kommende forsyningsvanskeligheder. Ifølge loven skal en virksomhed indberette forventede forsyningsssvigt senest to måneder før problemet opstår, og det sker ikke altid i dag. ●

NATIONALT RÅD FOR FORSYNINGSSIKKERHED AF LÆGEMIDLER

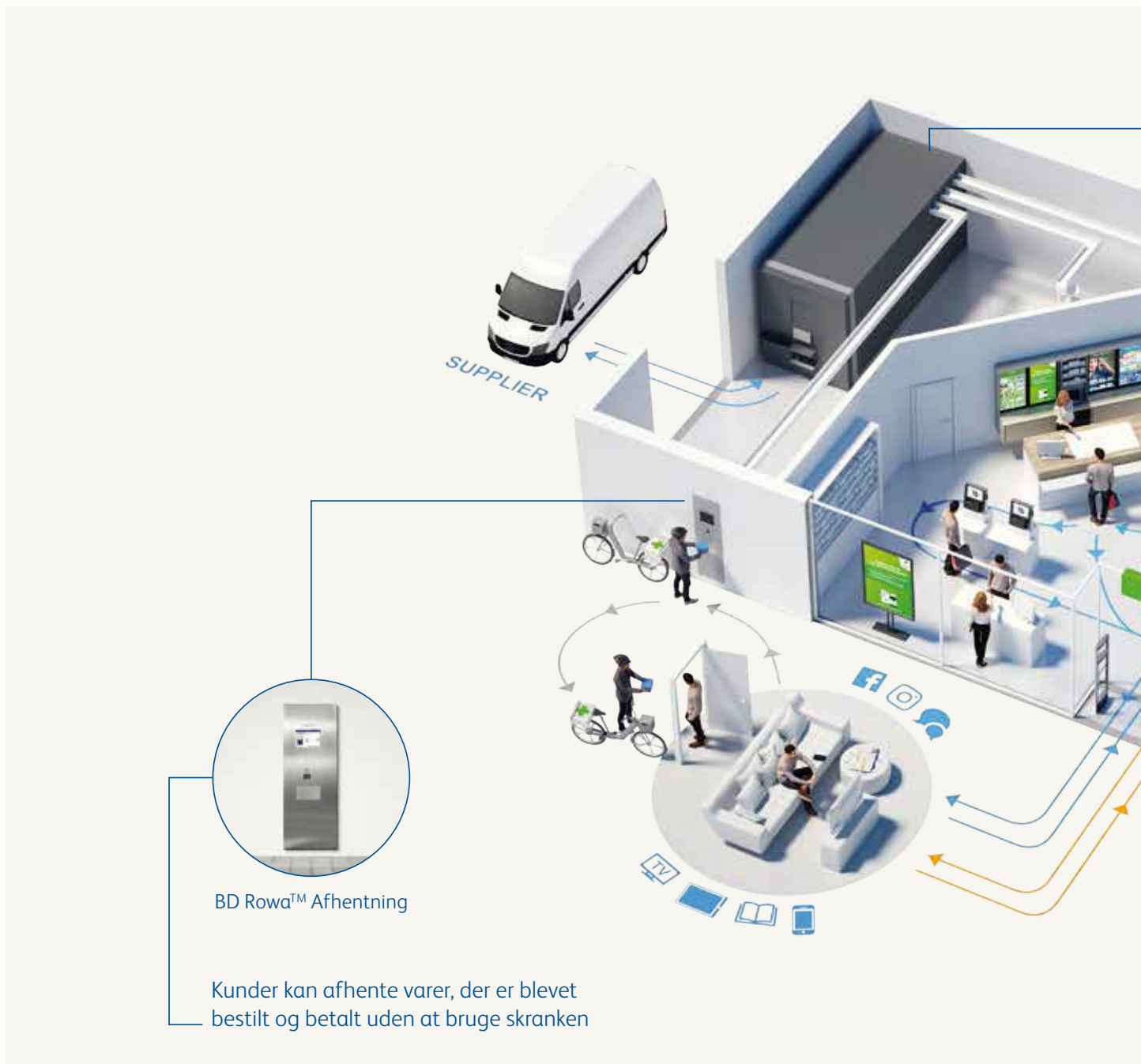
Rådets kommissorium

Nationalt Råd for Forsyningssikkerhed af lægemidler skal bidrage til at kortlægge og skabe en fælles forståelse af forsyningsituationen i Danmark. Med udgangspunkt heri skal rådet drøfte generelle udfordringer og mulige løsninger og tiltag i relation til forsyningssikkerhed og forsyningsvanskeligheder på tværs af primær- og sekundærsektoren samt bidrage til at styrke informations- og kommunikationsindsatsen om forsyningsvanskeligheder, herunder særligt i forhold til rettidig og fyldestgørende information til patienter og læger.

Medlemmer

Amgros
Danmark Apotekerforening
Danske Patienter
Danske Regioner
Foreningen for Parallelimportører af Medicin
Industriforeningen for Generiske og Biosimilære Lægemidler
Lægeforeningen
Lægemiddelindustriforeningen
Lægevidenskabelige Selskaber
Megros
Lægemiddelstyrelsen
Styrelsen for Patientsikkerhed
Sundhedsdatastyrelsen
Sundhedsministeriet
Sundhedsstyrelsen

Bring din kunde på en digital rejse

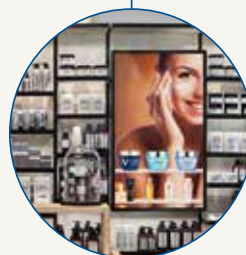
Frigør potentialet på dit apotek, den digitale kunde er ankommet. Lad BD Rowa™ støtte dig ved overgangen til det digitale apotek. Lever omkostningseffektive recepttjenester med øget kapacitet, frigør kapital der er låst fast i dit varelager og reducer spild til næsten ingenting. Når du tilpasser dit apotek til dine kunders nye indkøbsvaner og det voksende behov for mere fleksible købsmuligheder, husker dine kunder dig.

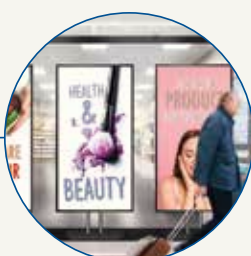
Udleverende robotter, giver automatisk mere plads og fleksibilitet, en intelligent løsning til opbevaring og udlevering

BD Rowa™ Vmax
BD Rowa™ Smart

Digitale OTC (ikke receptpligtige) produkter BD Rowa™ Vmotion

Digitalt butiksvindue
BD Rowa™ Vmotion

Gør indkøb i dit apotek til en rigtig god kundeoplevelse. En fleksibel, interaktiv fremvisning af OTC og frihandelsvarer m.m.

Kontakt:

Henrik Walter, mobil: 61 27 08 08
Mail: henrik.walter@bd.com

bd.com/rowa

BD Denmark, Firskovvej 25 B, Lyngby, 2800 KGS, Denmark

BD, BD Logoet og Rowa, Rowa Pickup, Rowa Smart, Rowa Vmax og Rowa Vmotion er varemærker, der tilhører Becton, Dickinson og Company eller dets tilknyttede selskaber. Alle andre varemærker tilhører deres respektive ejere. © 2021 BD. Alle rettigheder forbeholdes. Aug-2021 BD-38565

Apotek bruger medicingennemgang til kompetenceløft i hjemmeplejen

Med udgangspunkt i en systematisk gennemgang af 140 ældre borgeres medicin har Jernbaneapoteket i Randers udviklet hjemmeplejens kompetencer i at håndtere medicin. Metoden har forbedret kvaliteten af medicineringen af den enkelte borger og styrket relationen mellem personale og apotek.

Af: Kim Andreassen

Medicinhåndtering er en kompleks opgave for sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter i hjemmeplejen i landets kommuner. Mange ældre borgere får mange forskellige lægemidler, og det kræver viden og indsigt for plejepersonalet at sikre, at borgeren får den rette medicin på de rigtige tidspunkter.

Det gælder også i Randers Kommune, hvor cirka 2.500 over 60 år fordelt på 11 distrikter og tre sygeplejegrupper gør brug af hjemmepleje. Her fungerer sygeplejersker og sosu-assistenter som lægens forlængede arm i forhold til håndtering af borgernes medicin, som uddannelseskonsulent i Randers Kommune, Bente Juulsgaard, formulerer det.

“Det er vores sygeplejerskers og sosu-assistenters opgave at sørge for, at borgerne får den rigtige medicin i de rigtige doser på det rette tidspunkt. De skal også holde øje med, om medicinen virker efter hensigten, og om der opstår bivirkninger eller andre problemer. Med stadig flere ældre, der tager flere præparater, og med mange nye lægemidler på markedet, synonympræparater og læge-

midler, der skifter navn, er det blevet en svær opgave at bevare overblikket over de ældres medicin. Det øger risikoen for, at der sker fejl og utilsigtede hændelser, siger Bente Juulsgaard.

Brug for apotekets kompetencer

I 2019 satte man sig i Randers Kommune derfor for at søsætte en indsats, der skulle klæde plejepersonalet i hjemmeplejen bedre på til at løse opgaven med medicinhåndtering.

“For os handlede det om at få udviklet vores personales kompetencer til at håndtere ordinationerne fra den praktiserende læge. Hvad består præparaterne af? Hvordan virker de? Hvad er bivirkningerne? Hvordan skal de opbevares? Hvordan skal de gives i løbet af dagen – for eksempel i forbindelse med måltider”, siger Bente Juulsgaard.

Men samtidig skulle kompetenceudviklingen også kunne bruges til konkret at gennemgå udvalgte borgeres medicin. Bente Juulsgaard og hendes kolleger i Randers Kommune vendte sig derfor mod byens apotekere for at høre, om de ville indgå et samarbejde om at opkvalificere personalet i kombination med en

I første omgang tænkte vi på at ansætte en farmaceut. Men det ville jo i givet fald kun være midlertidigt, så vi besluttede at satse på apoteket. Også fordi det kan skabe en tættere relation mellem personale og apotek

Bente Juulsgaard,
uddannelseskonsulent,
Randers kommune

indsats for de enkelte borgere.

“Det var farmaceuternes og farmakonomernes kompetencer, vi havde brug for. I første omgang tænkte vi på at ansætte en farmaceut. Men det ville jo i givet fald kun være midlertidigt, så vi besluttede at satse på apoteket. Også fordi det kan skabe en tættere relation mellem personale og apotek, når man får sat ansigt på apoteket. Så er det efterfølgende nemmere lige at ringe og spørge, hvis der er noget med en recept, man er i tvivl om”, siger Bente Juulsgaard.

En særlig samarbejdsaftale

Apoteker Jeanette Abel på Jernbane Apoteket i Randers var med på idéen, og der blev indgået en formel aftale mellem kommunen og apoteket.

Aftalen var helt særlig. Kommunen havde nemlig besluttet, at opkvalificeringen af medarbejderne skulle ske med udgangspunkt i 140 medicinggennemgange blandt relevante borgere i hjemmeplejen. Det var blandt andet det, der fik Jeanette Abel til at sige ja til samarbejdet.

Jeg er naturligvis interesseret i at syn-

>

Mere end **hver tredje** af alle danskere over 60 år får mere end 5 forskellige lægemidler

Kilde: Christensen, L. D. et al. (2019). Use of prescription drugs in the older adult population – a nationwide pharmacoepidemiological study. *European Journal of Clinical Pharmacology*, 75(8), s. 1125–1133.

> liggøre og markedsføre apotekets faglige kompetencer og sætte dem i spil. I den her aftale kunne jeg se, at vores viden ville komme ud til både brugerne og personalet”, siger Jeanette Abel.

Medicingennemgang og dialogmøder

Det er farmaceut Kirsten Ibsen, der har sørget for, at aftalen er blevet ført ud i livet. Hun forklarer, hvordan det konkret er blevet grebet an:

“Personalet i hjemmeplejen udpegede i alt 140 borgere, der modtager fem eller flere lægemidler. Med borgernes accept brugte jeg medicinoversigten fra Det Fælles Medicinkort til at gennemgå deres medicinforbrug. Herefter afholdt jeg dialogmøder med personalet om de konkrete borgers medicingennemgang,” siger Kirsten Ibsen.

På hvert dialogmøde blev fem borgers medicingennemgang taget individuelt op. Udover Kirsten Ibsen deltog de sygeplejersker og sosu-assistenten, som havde med borgerne at gøre til dagligt. Her blev Kirsten Ibsens fund holdt op imod personalets kendskab til hver enkelt borger – for eksempel om vedkommende havde bestemte gener, var dårligt gående eller svimmel, og om det eventuelt kunne tillægges medicinen.

Kirsten Ibsen fremhæver, at dialogmøderne har været utrolig vigtige og har givet en god ballast til sygeplejersker og sosu-assistenten i det daglige arbejde med borgerne og til dialog med lægerne.

Mange fund i medicingennemgangene

Kirsten Ibsen har ikke talt op, hvor mange fund hun samlet set havde blandt de 140 medicingennemgange, men hun fandt stort set noget i dem allesammen.

“De mest hyppige var relateret til Paracetamol. I næsten tre ud af fire tilfælde havde vi dialog om dosis og håndtering af præparaterne. I cirka en tredjedel af medicingennemgangene fandt jeg en høj dosering af protonpump hæmmere, som var relevant at vurdere i forhold til indikationen. Virkning og bivirkninger var således også noget, som vi drøftede indgående på dialogmøderne”, siger Kirsten Ibsen.

På baggrund af medicingennemgan-

gene, de konkrete fund og dialogmøder sammensatte Kirsten Ibsen et undervisningsprogram for alle medarbejdere i de områder af hjemmeplejen, hvor borgerne hører hjemme. Hun var herefter ude i områderne enkeltvis til en tre timers undervisningsseance. Hun tog her udgangspunkt i sine fund og havde fokus på problemstillinger i forhold til den konkrete medicin, lægemiddelformer, virkning, bivirkning, interaktioner og medicin håndtering i hverdagen.

“På den måde har hele plejepersonalegruppen - ikke bare det personale, der har haft med de konkrete borgere at gøre - fået gavn af den viden, jeg har samlet ind”, fortæller Kirsten Ibsen.

Positive evalueringer

Efter forsinkelser som følge af COVID-19 er projektet nu afsluttet. Og de foreløbige tilbagemeldinger fra deltagerne er, ifølge Bente Juulsgaard, særdeles positive. Således vurderer et flertal af de sygeplejersker og sosu-assistenten, som har deltaget i forløbet, at de har fået et stort udbytte, og at de nu føler sig bedre rustet til at indgå i dialogen om medicin med borgernes praktiserende læger.

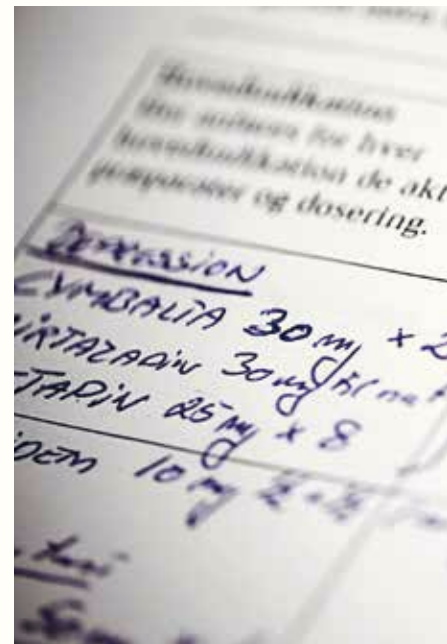
Det har været spændende og udfordrende at få lov til at bruge min faglighed til at komme med brugbare løsninger

Kirsten Ibsen, farmaceut,
Randers Jernbane apotek

Når vi tager udgangspunkt i medicingennemgangene, bliver det nærværende for både borgeren, der får kigget sin medicin igennem, og for personalet, der hver dag er i kontakt med borgerne og nu har et redskab, de kan arbejde med, når de skal håndtere medicin

Jeanette Abel, apoteker,
Randers Jernbane apotek

Mere end halvdelen siger, at de er blevet mere kvalificeret til at vurdere virkninger og bivirkninger af borgernes medicin end før undervisningen.

"Samtidig med, at vi har fået udviklet personalets medicinkompetencer, har vi også forbedret mange borgeres livskvalitet, fordi vi ved de konkrete medicingennemgange har opdaget nogle uhensigtsmæssigheder i medicinen hos de enkelte borgere, som vi i samarbejde med lægen har fået rettet op på", siger Bente Juulsgaard.

Også på apoteket er man begejstret for modellen, der kombinerer konkrete medicingennemgange med undervisning. For Jeanette Abel har det været vigtigt, at man med medicingennemgangen i centrum har fået udviklet en model, der giver værdi, og et redskab vi kan bruge fremadrettet, fremfor et projekt på et stykke papir, der ender i en skuffe.

"Når vi tager udgangspunkt i medicingennemgangene, bliver det nærværende for både borgeren, der får kigget sin medicin igennem, og for personalet, der hver dag er i kontakt med borgerne og nu har et redskab, de kan arbejde med, når de skal håndtere medicin", siger hun.

En "juhu-oplevelse"

For farmaceut Kirsten Ibsen har forløbet været en decideret "juhu-oplevelse".

"Det har været spændende og udfordrende at få lov til at bruge min faglighed til at komme med brugbare løsninger. Jeg har også selv lært noget om, hvad der foregår i hjemmeplejen, og hvor udfordrende og kompliceret det kan være at håndtere medicin derude. Det er en viden, jeg kan bruge fremadrettet, når jeg får spørgsmål", siger den erfarne farmaceut.

Og spørgsmål har hun fået mange af efterfølgende. Personalet i hjemmeplejen ved nu, at det er hende, de skal gå til, hvis de er usikre på medicinen. Og det er både Kirsten Ibsen og Jeanette Abel glade for.

"Vi siger altid, at de endelig skal kontakte os på apoteket. Så skal vi svare så hurtigt vi overhovedet kan. Det er vores fornemste opgave. Vi er til for både borgerne og plejepersonalet", siger de samstemmende. ●

Tjek på Tabletterne i Randers Kommune

Randers Jernbane apotek og Randers Kommune indgik i 2019 en samarbejdsaftale om kompetenceudvikling af medarbejdere i hjemmeplejen i Randers kommune med fokus på medicin håndtering.

Udgangspunktet var en medicingennemgang for 140 borgere foretaget af apoteksfarmaceuten og efterfølgende dialogmøder, hvor farmaceuten og de ansvarlige medarbejdere i Randers Kommune mødtes og havde dialog om fem borgers medicin pr. gang med udgangspunkt i medicingennemgangen. Der blev holdt i alt 28 dialogmøder.

På baggrund af medicingennemgangene og dialogmøderne udarbejdede apotekets projektansvarlige farmaceut undervisning til medarbejderne i hjemmeplejen i Randers kommune. Her brugte apoteksfarmaceuten som udgangspunkt de lægemiddelrelaterede fund, som havde været drøftet på dialogmøderne.

Der blev afholdt 11 undervisningsseancer af 3 timers varighed.

180 medarbejdere i kommunen deltog i undervisningen.

GOD MODEL. Undervisning med udgangspunkt i medicingennemgange giver værdi for de borgere, der får gennemgået deres medicin, og for personalet, der i hverdagen håndterer borgernes medicin.

APOTEKSPORTRÆTTER I Danmark er der 521 apoteksenheder. De har det til fælles, at de udleverer og rådgiver om medicin. Men de er også meget forskellige. Farmaci besøger i denne tid en række forskellige apoteker og tegner derigennem et billede af en sektor med mange slags opgaver og udfordringer.

REPORTAGE

HOLSTEBRO LØVEAPOTEK, DOSISPAKKERI

Her banker hjerterne for dosispakket medicin

Dosispakket medicin har et stort uudnyttet potentiale. Det øger medicinsikkerheden, giver tryghed for borgere og pårørende og frigør ressourcer i en kommunal hjemmepleje. Det mener apoteker Birgitte Nørskov Pedersen og afdelingsleder på Holstebro Løveapoteks dosispakkeri farmakonom Jette Bøge Kirkegaard. I dette apoteksportræt besøger vi et apotek, der dosispakker medicin. Og spørger til, hvad der skal til for at flere borgere får gavn af ydelsen.

≡

AF: TRINE GANER
FOTO: VITA KORSGAARD

>

REPORTAGE

HOLSTEBRO LØVEAPOTEK, DOSISPAKKERI

Bygningen ligger i et industri kvarter i udkanten af Holstebro. Den er grå og anonym, og selv den garvede taxa-chauffør må give op og sætte GPS'en til for at finde hen til adressen. Det er helt bevidst, at man udadtil holder lav profil på Holstebro Løveapoteks dosispakkeri. Der er ikke nogen grund til at skilte med, at der inde bag de grå mure befinder sig store mængder medicin.

Det forklarer Jette Bøge Kirkegaard, da hun tager imod Farmacis udsendte en formiddag i november. Hun er farmakonom og afdelingsleder på stedet, og det er hende, der har ansvar for produktionen af dosiserulle til de 40 udleveringsapoteker, som er dosispakkeriets kunder.

At hendes hjerte banker for den dosispakke-de medicin, er man ikke i tvivl om, når hun viser rundt på den lille fabrik. Og det er da også svært ikke at blive fascineret af doseringsmaskinerne fyldt med rækker af små bokse med tabletter i alle former og farver, som doserer pillerne i små poser og derefter spytter lange bånd af dosisperer ud i den anden ende.

Kan lide ledelsesrollen

Jette Bøge Kirkegaard har været involveret i dosispakkeriet i de fleste af de 26 år, hun har arbejdet på Holstebro Løveapoteke. De første

år foregik det i de tidligere produktionslokaler på apoteket inde i byen, indtil lokalerne i 2008 blev for trange. Nu er hun afdelingsleder – en funktion, som hun overtog fra Birgitte Nørskov Pedersen, da Birgitte blev apoteker på stedet for to år siden.

"Jeg kan godt lide ledelsesrollen og at have ansvar for, at en produktion kører som den skal. Og så synes jeg, at det personalemæssige er rigtig interessant, udfordrende og udviklende for mig. Det at få en gruppe til at fungere på den bedst mulige måde. At vi når vores mål, og at vi har det godt," siger Jette Bøge Kirkegaard.

Ud over arbejdet på dosispakkeriet har hun også vagter på apoteket inde i byen en dag om ugen – en vekselvirkning, som hun godt kan lide.

"Jeg trives godt med stadig at have fingeren på pulsen i forhold til kunderne på apoteket. På den måde holder jeg fast i min farmakonomfaglighed. I min afdelingslederrolle herude bruger jeg helt andre sider af mig selv," fortæller hun.

Systemer og struktur

Som farmakonom på et dosispakkeri skal man, ifølge Jette Bøge Kirkegaard, kunne lide systemer og struktur.

"Man skal helt klart være et ordensmenneske. Vi har stort fokus på 'line clearance', og vi har mange regler og systemer. Det skal man

Dosispakket medicin

Dosispakket medicin er medicin, som pakkes maskinelt i små poser, der hænger sammen i en dosiserulle. Indholdet i hver enkelt dosisperose er den medicin, man skal tage på et bestemt tidspunkt – fx morgenmedicin, middagsmedicin og aftenmedicin. En dosiserulle indeholder medicin til 14 dage.

Dosispakket medicin er især relevant for borgere, der tager mange lægemidler.

Omkring 30.000 danskere p.t. får deres medicin leveret dosispakket af apoteket.

JETTE BØGE KIRKEGAARD

er farmakonom og har været ansat på Holstebro Løveapoteke i 26 år – de sidste to som afdelingsleder på dosispakkeriet.

trives med,” siger Jette Bøge Kirkegaard.

Det handler i det store og hele om én ting her: at minimere fejl. Blandt andet tjekkes de færdigpakkede dosisruller af en maskine, der gennemlyser alle rullens poser. Maskinen matcher selv det, som den registrerer i poserne, med informationerne fra bestillingen. Hvis noget ikke stemmer overens, udløses en alarm.

Alle dosisruller med alarm tjekkes manuelt af en farmakonom, hvorefter det afklares, om fejlen for eksempel skyldes, at to piller ligger oven på hinanden, eller om der reelt er for lidt, for meget eller forkert medicin i poserne.

De mange procedurer og tjek er med til at sikre, at der kun er fejl i 0,01 % af de ruller, der

sendes af sted. Kravet fra myndighederne er en fejlprocent på maksimalt 0,03 %.

Mange fordele

De få fejl er ikke den eneste fordel ved dosispakket medicin, hvis man spørger Jette Bøge Kirkegaard.

”Medicinsikkerheden er i top. Man er med til at sikre, at den enkelte får præcis den medicin, vedkommende skal have, hverken mere eller mindre, og på det rigtige tidspunkt,” siger Jette Bøge Kirkegaard.

Et eksempel på at systemet virker, var da naturlægemidlet HUSK i april sidste år måtte tilbagekaldes, efter at der blev fundet salmonellabakterier i flere batchnumre. Situati-

ALARM. Jette Bøge Kirkegaard efterser hver enkelt pose i de dosisruller, som har givet en alarm i det maskinelle tjek. Kvalitetssikring er en farmakonomopgave på dosispakkeriet.

>

REPORTAGE

HOLSTEBRO LØVEAPOTEK, DOSISPAKKERI

> onen var alvorlig: 19 mennesker blev indlagt og tre døde.

Da Holstebro Løveapoteks Dosispakke-ri fik beskeden om tilbagetrækningen, kunne Jette Bøge Kirkegaard og hendes kollegaer straks identificere, hvem af de 6.300 borgere, som de leverer dosisruller til, som havde fået HUSK fra de pågældende batchnumre, og borgerne kunne kontaktes og informeres om, at HUSK-pillerne skulle kasseres.

Eksemplet viser en af de store fordele ved dosispakket medicin: fordi det pakkes og doseres maskinelt, og alt registreres digitalt, kan man spore den medicin, der er leveret til borgeren, helt ned på batchnummer.

Når man lytter til Jette, er det åbenbart, at dosisdispenseret medicin burde være langt mere udbredt, end det er.

"På apoteket er vi farmaceuter og farmakonomer, som er specialister i lægemiddelhåndtering. I en situation, hvor alle skriger efter varme hænder, er det jo oplagt at lade os bidrage til at frigøre ressourcer andre steder i systemet," siger hun.

På spørgsmålet om, hvor barriererne ligger, henviser hun til apoteker Birgitte Nørskov Pedersen.

"Den må Birgitte hellere tage," siger hun med et smil.

Vi takker for rundvisningen og tager ind til apoteket i Holstebro, hvor vi møder Birgitte Nørskov Pedersen. Hun er i bevægelse rundt på apoteket, snakker med de ansatte, svarer en telefon, inden hun lukker døren til dit kon-

tor og dumper ned i en stol. Hun har travlt.

Hæsblesende år

Og det har da også været et par hæsblesende år for hende, siden hun overtog Holstebro Løveapotek med dosispakkeri og en filial i 2019. Året efter blev bevillingen til byens andet apotek, Holstebro Svane Apotek, ledig. Den lagde hun billet ind på – og fik. Det hele toppede hun kort efter med åbningen af en ekstra filial i et center.

Med den ekspansionsiver kunne man måske tro, at Birgitte Nørskov Pedersen altid har haft drømmen om at blive apoteker. Men det er på ingen måde tilfældet.

"Det var det her apotek eller ikke noget. Jeg var taget til Australien med min mand nogle måneder før Lone (Lone Bolette Bøgh, den tidligere apoteker, red.) trådte tilbage. Jeg gik i tænkeboks og valgte at søge bevillingen. Det gjorde jeg i høj grad på grund af pakkeafdelingen, hvor jeg havde været afdelingsleder, inden jeg tog til Australien. Det er det, mit hjerte brænder for," siger Birgitte Nørskov Pedersen.

Lige nu er der dog brug for hende andre steder i den hastigt voksende koncern, og dosisafdelingen har hun derfor minimalt at gøre med nu. Det er "den sikre havn", som hun formulerer det. Den, hun ved, fungerer.

Det som altså var hendes primære motivation for at søge bevillingen, er hun i dag ikke særlig involveret i. Og hun savner det.

"Jeg elsker det nørdede omkring at få tingene til at spille i en produktionsvirksomhed,

5

argumenter for dosispakket medicin

- 1 Frigiver varme hænder**
Når maskinen doserer medicinen, kan hjemmesygeplejersken bruge sin tid hos borgeren på noget andet end at lægge medicin i doseringsæsker.
- 2 Øger compliance**
Som medicinbruger får man kun den medicin, man skal have på det tidspunkt, man skal have den. Det øger compliance og mindsker risikoen for, at man får enten for lidt eller for meget medicin.
- 3 Forebygger medicinfejl**
Det er maskinelt pakket, og der er derfor utroligt få fejl sammenlignet med manuelt doseret medicin.
- 4 Skaber tryghed**
Det skaber tryghed for borgeren og de pårørende. Man skal ikke tænke på, om der er recepter på serveren, substitution ved restordre mv.
- 5 Mindsker medicinspild ude hos borgeren**
Man får og betaler kun for den medicin, man skal bruge.

INTERNATIONAL MASKINPARK.

Der er fem dosispakkemaskiner på Holstebro Løveapoteks dosispakkeafdeling. De er højt specialiserede og hentes hjem fra Japan. Maskinen, der kvalitetstjekker indholdet i dosisrullerne, er fra Holland. Afblistningsmaskinerne er fra England og medicinkassetterne produceres i Finland.

som sådan et dosispakkeri er. At få hele maskineriet til at køre, det er jeg vild med,” siger Birgitte Nørskov Pedersen.

Øger patientsikkerheden

Og så brænder hun for den dosispakkede medicin, fordi det øger patientsikkerheden og hjælper borgere, fortæller hun.

”Det motiverer mig, at vi kan hjælpe borgerne. Patientsikkerheden i, at man får den medicin, man skal have – hverken mere eller mindre,” siger Birgitte Nørskov Pedersen.

Hun ser et stort potentiale i, at dosispakket medicin kan aflaste i en presset kommunal sundheds- og plejesektor.

”Kommunerne står med akut mangel på både sygeplejersker og social- og sundhedshjælpere. Lad os da udnytte, at vi har en teknologi her, som gør arbejdet. Det er sikkert og nemt. Og det sparer medarbejderressourcer,” siger Birgitte Nørskov Pedersen.

Men modstanden hos lægerne er, mener hun, en barriere for, at den dosispakkede medicin får en lang større udbredelse.

”Lægerne mangler motivation til at sætte deres patienter på dosispakket medicin. Det kræver en ekstra indsats i en travl hverdag i en lægepraksis, og mange læger har en mis-

forstået opfattelse af, at det er besværligt. Det er det slet ikke, men det kræver, at der er nogen hos lægen, der lige sætter sig ind i, hvordan det fungerer i deres system,” siger Birgitte Nørskov Pedersen.

Hun mener, at vejen går gennem politikerne i kommunen.

”Vi har en gennemprøvet løsning på et stort problem, som de skal løse i kommunerne. Vi skal bare blive bedre til at fortælle om det til dem, der træffer beslutningerne, siger Birgitte Nørskov Pedersen, der ikke forpasser en mulighed for at fortælle om dosispakket medicins fordele, hvor hun kommer frem.

At behandlerfarmaceuterne selv kan ordinere dosisdispenseret medicin med tilskud, er, ifølge Birgitte Nørskov Pedersen, ikke nogen løsning i sin nuværende form. Kravet om, at borgeren skal have været i stabil behandling i seks måneder, bliver et benspænd, oplever hun.

Der er altså nogle kampe, der skal kæmpes, hvis hjertebarret skal nå bredere ud, erkender den travle apoteker. Hun ser dog optimistisk på fremtiden i forhold til, at flere borgere kan få gavn af den dosispakkede medicin, understreger hun, før hun tager afsked med Farmaci og suser videre. ●

FART PÅ. I 2019 overtog Birgitte Nørskov Pedersen Holstebro Løveapotek inklusiv dosispakkeriet, hvor hun forinden var afdelingsleder. I dag lidt over to år senere har hun to bevillinger og to filialer foruden dosispakkeriet.

Holstebro Løveapoteks dosispakkeri

Dosispakkeriet blev etableret

af apoteker Lone Bolette Bøgh i 2002. De første år lå det under apoteket i gågaden. I 2008 flyttede produktionen ud i et industrikvarter i udkanten af Holstebro.

Der er 1.000 varenumre på lager. 400 af dem doseres fra maskinen, resten doseres i hånden.

Dosispakkeriet leverer

dosisruller til 6.300 borgere via 40 udleveringsapoteker.

I alt 19 medarbejdere

er tilknyttet apoteket. Af dem er otte farmakonomer, hvoraf de fleste også har vagter på apoteket. Resten af de ansatte er servicemedarbejdere, der har gennemgået en særlig oplæring.

Apotekerne er klar til forskning, men er begrænset af tid

Apotekerne vil gerne indgå i forskning, men de er udfordret på tid og ressourcer. Det peger et nyt britisk processtudie på.

BRITISKE APOTEKER er villige til at bidrage til forskning, der omhandler deres egen praksis. Medarbejderne oplever, at det er med til at give ny viden og kvalificere deres arbejde. Det fortæller apotekerne selv i et processtudie, der har undersøgt forløbet omkring en forsøgsordning,

hvor apoteksansatte skulle intervenere i og rådgive om alkoholmisbrug i løbet af en medicinsamtale.

Der er dog store praktiske udfordringer ved at deltage i sådan et forsøg. Særligt tid var en afgørende faktor både før og i løbet af forsøget. Onboarding af de apoteksansatte, rekruttering af forsøgsdeltagere, selve gennemførelsen af den udvidede medicinsamtale samt afrapporteringen, var tidskrævende. Det satte apotekerne under pres og betød også, at forsøget i sin helhed gik langsommere end planlagt. I det hele taget er de praktiske problemer, ifølge studiet, en barriere i forskningen på apotekerne.

Forskerne peger på, at der skal gøres mere for, at forskningen bliver en mere integreret del af apotekernes daglige arbejde – eksempelvis ved nationale medarbejderudviklingsinitiativer og ved bedre organisering af rammerne for forskning i apotekernes hverdag. ●

I DANSK PERSPEKTIV

Konklusionerne fra det britiske studie genkendes også i dansk kontekst. Apoteker Kerly Servillieri, der er med i styregruppen for Netværk for Udvikling af Apotekspraksis (Apoteksnetværket), siger:

"Apotekerne skal finde en balance mellem tid og energi, på den ene side, og motivationen til at deltage i forsøg på den anden. De fleste apoteker har et ønske om at være med i forskningsprojekter, men de mangler ressourcer. Det er særligt et problem i projekter, der ikke kun involverer et par medarbejdere, men hele apoteket."

Balancen kan være svær at finde, men der gøres fremskridt. Blandt andet faciliterer Apoteksnetværket lige nu et projekt, der skal afdække apotekernes holdninger til sundhedsfaglig forskning – og dermed bane vejen for, at forskning bedre kan integreres i apotekernes hverdag.

Stewart D, Madden M, Van Dongen A, Watson M, Morris S, Whittlesea C, McCambridge J. Process study within a pilot cluster randomised trial in community pharmacy: An exploration of pharmacist readiness for research. *Res Social Adm Pharm.* 2021 okt;17(10):1750-1757. doi: 10.1016/j.sapharm.2021.01.005.

Samfundet sparer tid og penge, når apoteket kan behandle mindre lidelser

Britiske apoteker har i udvalgte områder mulighed for selv at udrede og ordinere mindre lidelser hos patienter. Det sparer samfundet for tid og penge – og det gavner særligt børn og deres forældre.

SIDEN 2005 har det i Storbritannien været muligt for NHS at iværksætte en Pharmacy Minor Ailment Scheme (PMAS) i udvalgte områder. Det indebærer, at apoteker i området, der opnår en bestemt certificering, har mulighed for selv at diagnosticere og ordinere medicin til en række mindre lidelser uden inddragelse af den praktiserende læge. I 2013 blev der iværksat en PMAS i London-forstaden Enfield, og en forskergruppe har nu zoomet ind på, hvad ordningen førte med sig i løbet af dets første år.

Konklusionen er, at ydelsen har været særlig god til at fange mindre lidelser hos især børn. Ud af de 6.974 konsultationer, der fandt sted på de 33 deltagende apoteker i Enfield i ydelsens første år, drejede 57 % af dem sig om patienter på under 16 år. Endvidere viste det sig, at ydelsen var aldeles populær, særligt i de områder af Enfield, hvor lægedækningen er relativt lav – her blev der mange steder endda indført et loft på antallet af konsultationer, da det blev for tidskrævende for apotekerne.

Op mod 70 % af patienterne udfyldte et spørgeskema efter konsultationen, og af dem rapporterede 90 %, at hvis de ikke fik konsultationen på apoteket, var de gået til deres praktiserende læge i stedet. Dertil svarede ca. 70 % af kunderne, at de fik rådgivning inden for 5 minutter, og 96 % fik rådgivning inden for 10 minutter.

Indførslen af ydelsen i Enfield sparede dermed patienterne for meget tid. Det sparede også samfundet for over 1,5 millioner kroner på bare et enkelt år: en konsultation på apoteket koster nemlig det offentlige en fjerdedel af, hvad den koster hos en praktiserende læge. PMAS har altså været en stor succes i Enfield, og det får da også forskerne til at konkludere, at apotekerne generelt udgør en enorm, underudnyttet ressource i aflastningen af det offentlige sundhedsvæsen i Storbritannien. ●

Benzaken T, Oligbu G, Levitan M, Ramdarshan S, Blair M. Community Pharmacy Minor Ailment Service (PMAS): An Untapped Resource for Children and Their Carers. *Pharmacy (Basel).* 2021 maj 17;9(2):102. doi: 10.3390/pharmacy9020102.

transdermale medicinplastre

Tekst: **ADRIAN SKOV**

Foto: **RUNE PEDERSEN**

Depot, depot, krop

Transdermale plastre fungerer overordnet set ved, at medicinen overføres fra et depot i plasteret gennem en membran, til huden. I hudens yderste lag (stratum corneum) lagres medicinen i et nyt depot, der langsomt absorberes af kapillærerne.

Krop og kemi

Den kemiske sammensætning i plasterets membran afgør, hvor hurtigt medicinen overføres fra plaster til hud, mens mange egenskaber i huden afgør, hvor hurtigt medicinen optages gennem huden. Det kan være hudtykkelse, kropstemperatur, svedtendens, etnicitet mv.

Matricer og depoter

Størstedelen af transdermale medicinplastre kommer i dag i to former: depot- og matrixplastre. I depotplastre er medicinen lagret i flydende form, hvor frigivelsen styres af en membran. I matrixplastre er medicinen derimod indlejret i en polymermatrix (et gitter), der gør, at medicinen er ligeligt fordelt over hele fladen.

Bag lås og slå

Matrixplastre er generelt mere sikre, fordi det, i modsætning til ved depotplastre, ikke er muligt bevidst eller ubevidst at tømme depotet ved at ødelægge membranen i plasteret og derved frigive en større dosis. Det er især relevant ved medicin til børn eller ved medicin, der ofte misbruges, såsom opioider.

Størrelsen betyder noget

Transdermale medicinplastre har mange fordele i forhold til andre slags lægemidler: Ingen påvirkning af fordøjelsen, mindre invasive end indsprøjtninger, og det er muligt at kontrollere doseringen over tid. De er dog begrænset af en ret simpel, men væsentlig, faktor: molekylets størrelse. Huden har trods alt til formål at holde fremmedlegemer ude, og det er derfor svært at få større molekyler igennem, fx proteiner, vacciner og de fleste slags hormoner.

Mikronåle

En meget lovende løsning på problemet med molekylestørrelse er udvikling af medicinplastre med mikronåle. Her er mikronålene smurt med den pågældende medicin, som kommer med ind i huden, når plasteret påføres og nålene bryder huden. Eksempelvis er der for nyligt lavet forsøg med mikronåle med COVID-19 vacciner, som kan være særligt relevante i områder, hvor der ikke er optimale muligheder for at massevaccinere i sterile omgivelser.

Pas på overdosis

Medicinske plastre har dog den slagside, at de potentielt kan føre til overdosis, når brugere glemmer at fjerne dem i tide. Det har særligt været et problem i plejesektoren, hvor der alene i 2018 blev indrapporteret hele 866 utilsigtede hændelser, der gik på brugen af smerteplastre. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på at fjerne plasteret efter den planlagte tid og dermed undgå dobbeltdoseringer.

Redigeret af

TRINE GANER

NY FILIAL

Apoteker **Dorte Kamp Teglgård** har åbnet en ny filial under Aarhus Jernbane Apotek. Filialen åbnede den 1. december 2021 under navnet **Risskov Apotek**.

AARHUS

NY FILIAL

Apoteker **Stefán Pétursson** har åbnet en ny filial under Hedensted Apotek. Filialen åbnede den 2. december 2021 og har navnet **Løsning Apotek**. Stefán Pétursson driver desuden filialen Juelsminde Apoteksfilial.

LØSNING

LEDIG BEVILLING

Bevillingen til at drive **Hillerød Frederiksborg Apotek** er ledig pr. 1. april 2022. Apoteket bliver indtil da drevet af apoteker **Troels Ingemann**. Ansøgningsfristen er overskredet.

HILLERØD

ARCHIV FOR PHARMACI OG CHEMI
188. bind - 179. årgang - Nr. 01
7. januar 2022

apotek

UDGIVER

Danmarks Apotekerforening
Bredgade 54
1260 København K
+ 45 33 76 76 00
farmaci@apotekerforeningen.dk

FORSIDE

Foto: Vita Korsgaard

REDAKTION

Ansv. redaktør: Lene Lund Hansen
Daglig redaktør: Trine Ganer

GRAFISK PRODUKTION

Layout: Esben Bregninge Design
Tryk: Rosendahls Tryk

ANNONCESALG

Media-Partners
Hanne Kjærgaard
Tlf: 2967 143
hanne@media-partners.dk

MEDLEM AF

DANSKE MEDIER

KONTROLLERET AF

DANSKE MEDIER
OPLAGSKONTROL

KONTROLLERET OPLAG

1.007 i perioden 1. august - 30. juni 2020

FARMACI NR. 2 - 2022

UDKOMMER

fredag den 4. februar 2022

VIDSTE DU, AT ...

danskerne køber 60 mio.
pakker receptmedicin om året?

Det svarer til, at hver dansker i gennemsnit
køber 10 pakker årligt.

60.000.000

